

Nr 224.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående anslag till meteorologiska centralanstalten m. m.; given Stockholms slott den 14 april 1917.

Under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen

att — utan ändring av det till meteorologiska centralanstalten för närvarande utgående ordinarie anslaget, 27,200 kronor — på *extra stat* för år 1918 anvisa

a) till arvoden åt observatörerna vid rikets meteorologiska stationer samt för räknebiträden, anskaffande och underhåll av instrument, underhåll av meteorologiska centralanstaltens telegraf och materiell ävensom för andra behov vid anstalten ett reservationsanslag av 16,400 kronor,

b) till utvidgad väderlekstjänst vid meteorologiska centralanstalten ett reservationsanslag av 25,000 kronor,

c) till upprätthållande av två meteorologiska stationer, den ena i Gällivare och den andra i Särna, ett reservationsanslag av 700 kronor,

d) till utförande under meteorologiska centralanstaltens ledning och kontroll av meteorologiska observationer för den hydrografiska undersökningen av Sveriges färskvatten ett reservationsanslag av 12,100 kronor,

e) såsom bidrag från Sverige för år 1918 till bekostande av den internationella kommissionens för vetenskaplig luftsegling publikation av undersökningar rörande de högre luftlagren ett förslagsanslag, högst 720 kronor, samt

f) till utgivande genom meteorologiska centralanstaltens försorg av »Meteorologiska iakttagelser i Sverige» jämte bihang ett reservationsanslag av 5,500 kronor.

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 1 saml. 185 häft. (Nr 224.)

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Alexis Hammarström.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 april 1917.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern SWARTZ,
Statsråden: VON SYDOW,
STENBERG,
FALK,
HAMMARSTRÖM,
MÄRTEN ERICSSON,
ÅKERMAN,
CARLESON,
HANS ERICSON,
DAHLBERG.

Departementschefen, statsrådet Hammarström anförde härefter:

I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln, punkten 46, föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition i fråga om anslag till meteorologiska centralanstalten, för ändamålet beräkna dels på ordinarie stat ett anslag av 28,000 kronor, dels ock på extra stat för år 1918 ett anslag till åtskilliga centralanstaltens ändamål av 62,000 kronor, tillhoppa 90,000 kronor.

Beträffande förevarande anslagsbehov erinrade dåvarande departementschefen i anförande till statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 13 januari 1917, hurusom riksdagen i skrivelse den 30 maj 1913 uttalat sig för önskvärdheten av en utredning beträffande den av löneregleringskommittén framställda tanken att till en gemensam institution sammanföra en del vetenskapliga mindre anstalter, såsom hydrografiska byrån, nautisk-meteorologiska byrån och meteorologiska centralanstalten. Den sålunda ifrågasatta utredningen hade av Kungl. Maj:t anbefallts och uppdragits åt löneregleringskommittén. Under det att ärendet varit föremål för kommitténs behandling, hade emellertid, efter vad departementschefen vidare anförde,

Ang. anslag
till meteorologiska centralanstalten
m. m.

i följd av en till Kungl. Maj:t inkommen framställning fråga uppstått, huruvida den verksamhet, som uppehölls av vissa bland ovannämnda anstalter, borde helt eller delvis förläggas till ort å Sveriges västkust, där förutsättningarna för verksamhetens utövande ansetts mera gynnsamma än i huvudstaden. Detta särskilda spörsmål krävde givetvis en ingående utredning. Det syntes dock ej saknas förhoppning därom, att löneregleringskommitténs behandling av det till kommittén överlämnade ärendet kunde komma att avslutas så tidigt, att en på kommitténs blivande förslag grundad framställning skulle kunna avlätas till 1917 års riksdag.

I skrivelse den 23 mars 1917 har emellertid löneregleringskommittén meddelat, att kommittén först under loppet av berörda mars månad kommit i tillfälle återupptaga ifrågavarande ärende samt att behandlingen av ärendet icke torde kunna av kommittén avslutas så tidigt, att på grundvalen av kommitténs förslag i ämnet framställning skulle kunna avlätas till årets riksdag. Vid sådant förhållande torde nu böra till riksdagen avlätas framställning angående de anslag, som för år 1918 erfordras för meteorologiska centralanstalten och därmed sammanhörande ändamål, under förutsättning att ifrågavarande verksamhet skall under år 1918 fortgå ungefär på samma sätt och i enahanda omfattning, som under de senare åren varit fallet.

Beträffande det ordinarie anslaget till meteorologiska centralanstalten, nu 27,200 kronor, har jag icke anledning att föreslå någon ändring. På sätt under åtskilliga föregående år ägt rum, torde emellertid vissa anslag för meteorologiska ändamål böra äskas på extra stat för år 1918, och anhåller jag nu att få redogöra för de framställningar, som i sådant syfte inkommit.

I den ordinarie staten för meteorologiska centralanstalten ingick till och med år 1913 ett reservationsanslag å 16,000 kronor till *arvoden åt observatörerna vid rikets meteorologiska stationer* samt för räknebiträden, anskaffande och underhåll av instrument, underhåll av meteorologiska centralanstaltens telegraf och materiell m. m. Enligt beslut vid 1913 års riksdag uppfördes detta anslag för år 1914 på extra stat med ett till 14,800 kronor nedsatt belopp, och har riksdagen jämväl för vart och ett av åren 1915—1917 på extra stat anvisat ett anslag för ändamålet å sistnämnda belopp.

Vetenskapsakademien har nu i skrivelse den 13 september 1916, under åberopande av en utav centralanstaltens föreståndare till akademien avlätten framställning i ämnet, anhållit, att för ifrågavarande ändamål ett till 16,400 kronor förhöjt anslag måtte beredas för år 1918.

Föreståndaren för centralanstalten har i sin framställning till vetenskapsakademien anført, att antalet observatörer vid rikets meteorologiska stationer sedan gammalt varit 32 och efter upprättandet av de meteorologiska stationerna i Gällivare år 1897 och i Särna år 1906 stigit till 34. Observatörernas arvoden hade före år 1877 utgått med 150 kronor och alltsedan nämnda tid med 200 kronor årligen åt varje observatör. Ända till år 1914 syntes observatörerna hava funnit detta arvode tillräckligt, eftersom dittills intet klagomål från deras sida framkommit. Men under de två sistförflutna åren hade från flera av dem inkommit anhållan om ökning av arvodet, varjämte svårighet yppats att för nuvarande arvode erhålla ny observatör i stället för gammal, som avgått. Om man toge i betraktande, huru mycket levnadskostnaderna här i landet stigit från år 1877 till nuvarande tid, syntes det väl också skäligt, att någon förhöjning av meranämnda arvode beviljades de 34 observatörerna. Föreståndaren ansåge sig därför böra föreslå, att arvodet höjdes med 50 kronor, således från nuvarande 200 kronor till 250 kronor årligen. För alla 34 observatörerna krävde detta en ökning av 1,700 kronor. Därav skulle 1,600 kronor komma på ovannämnda reservationsanslag å 14,800 kronor, vilket sålunda skulle ökas till 16,400 kronor, samt 100 kronor på anslaget till de meteorologiska stationerna i Gällivare och Särna, vilket anslag därigenom skulle ökas till 700 kronor.

Mot den ifrågavarande anslagsökningen torde någon befogad erinran icke kunna göras. Framställning i ärendet torde därför få avlätas till riksdagen i enlighet med vetenskapsakademiens hemställan.

Till upprätthållande av fullständigt ordnad väderlekstjänst vid meteorologiska centralanstalten utgick under åren 1907—1913 på extra stat ett årligt belopp av 10,250 kronor. Därefter anvisades till *utvidgad väderlekstjänst* vid anstalten på extra stat för år 1914 21,000 kronor, för år 1915 27,360 kronor och för vart och ett av åren 1916 och 1917 25,000 kronor. Av sistnämnda fyra anslag beräknades vissa belopp till bestridande av kostnaderna för sådan väderlekstjänst, som påkallades för anordnande av stormvarningar vid rikets kuster.

Efter framställning av föreståndaren för centralanstalten har vetenskapsakademien i sin omförmälda skrivelse den 13 september 1916 anhållit, att till utvidgad väderlekstjänst vid anstalten måtte på extra stat för år 1918 äskas enahanda belopp, 25,000 kronor, som beviljats för år 1917, samt att beloppet måtte anvisas såsom reservationsanslag.

Föreståndaren för centralanstalten har i sin framställning till vetenskapsakademien i ämnet anført följande.

Vad anslaget till utvidgad väderlekstjänst vid meteorologiska centralanstalten beträffade, bleve detta, under förutsättning att det ännu pågående världskriget upphört före 1917 års utgång och att således de för stormvarningarna behövlige utländska väderlekstelegrammen år 1918 åter kunde erhållas, behövligt till samma belopp som hittills. Men även om dessa utländska väderlekstelegram också under år 1918 skulle utebliva, syntes detta belopp icke desto mindre i sin helhet vara för den utvidgade väderlekstjänsten behövligt, när den nuvarande livliga utvecklingen av och stora risken för sjöfarten i de svenska farvattnen framkallat krav från de sjöfarandes sida på

fullständigare väderleksuppgifter från en mängd platser i havsbandet samt på större spridning därav till rikets förnämsta hamnplatser än hittills varit fallet. Föreståndaren hänvisade i detta avseende till en framställningen bilagd skrivelse från Sveriges fartygsbefälsförening. Därjämte hade från aktiebolaget Isfjorden-Belsund, såsom företrädare av de svenska intressena därstädes, till anstalten inkommit en jämväl bifogad skrivelse med anhållan, att anstalten måtte anskaffa dagliga väderlekstelegram från Spetsbergen. Då anstaltens nuvarande anslag till utvidgad väderlektjänst medgäve uppfyllandet, åtminstone i allt huvudsakligt, av dessa sjöfartens och stenkolsdriftens behjärtansvärda krav, utan att därtill under nuvarande förhållanden erfordrades någon ökning av ifrågavarande anslag, syntes det vara anstaltens skyldighet att i mån av förmåga uppfylla dem. Detta kunde såsom nämnt också ske, dock under förutsättning att avgiften för de meteorologiska telegrammens befordran å svenska statens telegraflinjer icke höjdes över det dåvarande beloppet, ty i sådant fall skulle givetvis krävas en motsvarande höjning av anstaltens anslag.

En sådan höjning hade emellertid föreslagits av telegrafstyrelsen i en underdånig skrivelse den 9 mars 1914, varöver meteorologiska centralanstaltens föreståndare den 8 augusti samma år avgivit infortrat utlåtande. Föreståndaren hade däri anfört bland annat, att mot de ifrågavarande, av telegrafstyrelsen föreslagna bestämmelserna för expedition och betalning av de meteorologiska telegrammen intet vore att invända, under förutsättning att meteorologiska centralanstalten erhöles så stor ökning av sitt statsanslag, som krävdes för att bestrida de föreslagna nya telegramportona för alla dittills avgiftsfria, till centralanstalten ankommande och därifrån avgående meteorologiska telegram; men att det då ännu icke vore möjligt att beräkna kostnaden för dessa telegram, emedan de uppgörelser med utländska myndigheter, som för beräkningen av dessa nya telegramporton behövdes, icke under rådande politiska förhållanden medhunnits.

Sedan den tiden hade visserligen dylik uppgörelse hunnit ske med myndigheterna i Norge och Danmark, men beträffande vederbörande myndigheter i England, Frankrike, Tyskland och Ryssland stode de politiska förhållandena fortfarande hinderande i vägen, och ingen torde kunna säga, huru den internationella meteorologiska telegramväxlingen med dessa länder komme att ordnas efter krigets slut. För närvarande vore denna telegramväxling helt och hållet inställd mellan Sverige samt England, Frankrike och Ryssland.

Emellertid hade ånyo fråga väckts om ändrade bestämmelser för betalning av meteorologiska telegram, i syfte att den hittills för en del av dessa telegram gällande portofribet skulle upphöra, vilken ändring dock tills vidare skulle vidtagas endast beträffande de svenska telegrammen. Föreståndaren hade i anledning därav velat påpeka, att möjligen härav kunde uppstå behovet att öka det extra anslaget för år 1918 till utvidgad väderlektjänst vid meteorologiska centralanstalten.

Vidare vore att märka, att det under åren 1914 och 1915 visat sig vara så gott som omöjligt att före årets slut erhålla och likvidera en del räkningar å de utgifter, som skulle bestridas med nämnda anslag. Härav kunde bliva följden, att en del av detta anslag måste vid årsskiftet återbäras till statskontoret och således icke komme det därmed avsedda ändamålet till godo, under det att nästkommande års anslag måste delvis tagas i anspråk för bestridande av föregående års utgifter. Till undvikande av detta missförhållande hemställde föreståndaren, att ifrågavarande anslag för framtiden måtte anvisas såsom reservationsanslag.

Den av centralanstaltens föreståndare åberopade skrivelsen från Sveriges fartygsbefälsförening är av följande innehåll:

De stormvarningssignaler, vilka meddelades från för detta ändamål av centralanstalten anordnade stationer längs rikets kuster, hade visat sig vara till väsentligt gagn icke allenast för fiskefartyg och båtar, för vilka de i första hand torde vara avsedda, utan jämväl för sjöfarten i allmänhet, och även de väderleks- och vindrapporter, vilka från en mängd platser i havsbandet meddelades till centralanstalten och där sammanfattades samt jämt på dem grundade sannolikhetsuppgifter rörande väderleken under det närmaste dygnet offentliggjordes genom anslag och i de dagliga huvudstadstidningarna, hade befunnits vid talrika tillfällen kunna tjäna till ledning och bereda lättnader vid navigeringen i våra farvatten. Värdet av dessa sammanfattningar och tillförlitligheten av väderleksutsikterna vore givetvis i hög grad beroende på omfattningen och tillräckligheten av det material, på vilket de vilade, och det läge i sjöfartens intresse, att detta, så vitt ske kunde, fullständigades. Sveriges fartygsbefälsförening, som fullt uppskattade värdet av vad som på detta område redan åstadkommits, ansåge, att en avsevärd utvidgning av primäruppgifterna till sjöfartens gagn skulle till jämförelsevis ringa kostnad kunna åstadkommas bland annat därigenom, att från en del stationer kunde avgivas två rapporter dagligen i stället för, såsom nu skedde, endast en, varjämte från några av stormvarningskontrollstationerna eller andra lämpliga stationer också kunde sändas dylika telegram två gånger dagligen.

Föreningen tilläte sig därför hemställa, att centralanstalten ville snarast möjligt vidtaga de åtgärder, som stode till buds för fullständigande av det material, varpå sammanfattningarna och utsiktsuppgifterna grundades. De platser, från vilka det ur sjöfartens synpunkt vore önskvärt att två gånger om dagen erhålla så fullständiga väderleksuppgifter som möjligt, vore: Rönnskär, Bjuröklubb, Bremö, Agö, Stugsund, Söderarm, Sandhamn, Landsort, Oxelösund, Härvik, Visby, Ölands norra udde, Ölands södra udde (Fyrskippet), Utlängan, Simrishamn, Östratorp, Skanör, Hälsingborg, Kullen, Morups Tånge, Varberg, Vinga, Klädesholmen och Smögen.

De genom centralanstalten insamlade väderleksuppgifterna meddelades nu genom anslag utanför telegrafstationen, anstaltens lokal samt å några andra ställen i Stockholm, sammanfattningen och utsikterna genom de dagliga huvudstadstidningarna. Primäruppgifterna bleve för sjöfarten i andra hamnar tillgängliga, först då dessa tidningar dit anlände, och därigenom inskränktes avsevärt det gagn, sjöfarten av dem kunde hava. Föreningen ville därför såsom synnerligen önskvärt framhålla, att dessa uppgifter genom telegraf eller telefon dagligen meddelades till viktigare hamnplatser och där genom telegraf- eller telefonstationernas, eventuellt hamnmyndigheternas försorg ansloges eller offentliggjordes. De hamnar, för vilka sådana direkta meddelanden skulle vara särskilt värdefulla, vore: Luleå, Umeå (Holmsund), Härnösand, Sundsvall, Gävle, Visby, Oxelösund, Trälleborg, Ystad, Skanör, Malmö, Hälsingborg, Halmstad och Göteborg.

Med anledning av vad meteorologiska centralanstaltens föreståndare anfört angående ifrågasatta ändringar i gällande bestämmelser rörande befordringen av meteorologiska telegram torde jag få erinra, att sedan telegrafstyrelsen i underdånig skrivelse den 12 september 1916 inkommit med ett i vissa avseenden förändrat förslag till nya bestämmelser angå-

ende berörda telegrambefordran samt meteorologiska centralanstalten den 29 november 1916 avgivit förnyat underdånigt utlåtande i ärendet, Kungl. Maj:t genom beslut den 15 december 1916 funnit gott, med upphävande av dittills i ämnet gällande bestämmelser, för tillämpning från och med den 1 januari 1917 förordna:

att till in- och utländska meteorologiska institutioner adresserade telegram, innefattande uppgift om meteorologiska observationer, skola under befordringen inom Sverige åtnjuta samma företrädesrätt som tjänstetelegram,

att meteorologiska centralanstalten för befordringen av telegram med motsvarande innehåll, som från inländska orter avsändas till anstalten, skall till telegrafverket utgiva ersättning, beräknad för helt år efter 50 kronor per telegram om högst fem ord och 100 kronor per telegram om högst tio ord, med tillägg av 50 kronor för varje påbörjat nytt tiotal ord i telegrammet,

att telegrafstyrelsen skall — om och när medel till bestridande av de ökade utgifter, som därav skulle föranledas, av Kungl. Maj:t ställas till meteorologiska centralanstaltens förfogande — äga befogenhet att med utländska telegrafförvaltningar träffa överenskommelse angående befordring av meteorologiska telegram till och från Sverige mot en på grundval av presstelegramtaxan beräknad ersättning, skolande, intill dess sådan överenskommelse träffats, meteorologiska centralanstalten ersätta telegrafverket för dylika telegrams befordring inom Sverige efter samma grunder, som nyss angivits beträffande inländska meteorologiska telegram,

att varje så kallat samlingstelegram, varmed förstås telegram, innefattande uppgifter om meteorologiska observationer från skilda orter, skall, även om detsamma uppdelas i flera särskilda telegram, vilkas sammanlagda ordantal överstiger det, som skolat ingå i samlingstelegrammet, likväl betraktas såsom ett telegram, för så vitt ej telegrafstyrelsen, efter samråd med meteorologiska centralanstalten, på grund av samlingstelegrammets mera regelbundna uppdelning i skilda telegram, finner detsamma böra anses såsom särskilda telegram,

att de institutioner och enskilda personer i Sverige, som anmäla sig önska genom telegrafverkets försorg erhålla del av de från meteorologiska centralanstalten dagligen utsända uppgifter och förutsägelser rörande väderleken, skola till telegrafverket erlägga avgift, beräknad efter 100 kronor för helt år,

samt att meteorologiska centralanstalten skall fortfarande till telegrafstyrelsen utbetala ersättning med 500 kronor för år att utgå till den tjänsteman å Stockholms telegrafstation, som övervakar och sammanfattar de inkommande väderlekstelegrammen.

Från meteorologiska centralanstalten har inforrats uppgift, huruvida centralanstalten komme att på grund av de sålunda givna bestämmelserna få vidkännas ökade utgifter för telegrambefordring och, i sådant fall, till vilket belopp kostnadsökningen kunde beräknas; och har till svar härå centralanstaltens föreståndare meddelat, att någon dylik ökning icke vore att motse förrän ny överenskommelse, på sätt i nyssberörda nådiga beslut förutsattes, blivit träffad med utländska telegrafförvaltningar angående befordring av meteorologiska telegram till och från Sverige mot ersättning, beräknad på grundval av presstelegramtaxan. En dylik överenskommelse skulle enligt

föreståndarens beräkning medföra, att centralanstaltens kostnader för telegrambefordringen komme att stegras med 11,000 kronor för år. Föreståndaren framhåller emellertid önskvärdheten av att lägre avgifter än de, som utgå efter presstelegramtaxan, kunde utverkas för de meteorologiska telegrammen, varigenom totalkostnaden givetvis skulle stanna vid ett lägre belopp.

Med avseende å vad centralanstaltens föreståndare sålunda anfört och då det väl är mindre troligt, att nya bestämmelser rörande den internationella utväxlingen av meteorologiska telegram skulle kunna genomföras så tidigt, att ökade medel för telegramavgifternas gäldande borde vara att tillgå redan år 1918, synes för sistnämnda år böra till utvidgad väderlektionstjänst vid meteorologiska centralanstalten äskas ett extra anslag till samma belopp, 25,000 kronor, som för ändamålet är uppfört å 1917 års stat.

För vart och ett av åren 1907—1914 har riksdagen till *upprätthållande av två meteorologiska stationer*, den ena i Gällivare och den andra i norra Värmland eller norra Dalarna, på extra stat anvisat ett belopp av 600 kronor, och för vart och ett av åren 1915—1917 har riksdagen likaledes på extra stat beviljat ett anslag av samma belopp till upprätthållande av två meteorologiska stationer, den ena i Gällivare och den andra i Särna.

I sin förut omnämnda skrivelse den 13 september 1916 har vetenskapsakademien, med åberopande av vad meteorologiska centralanstaltens föreståndare i ärendet anfört, anhållit om beredande för år 1918 av ett till 700 kronor förhöjt anslag för ifrågavarande ändamål.

Denna anslagsökning är, såsom förut nämnts, betingad av den föreslagna höjningen av observatörernas arvoden. Jag biträder vetenskapsakademins äskande jämväl i denna punkt.

Med anledning av särskilda, av Kungl. Maj:t gjorda framställningar beslöt 1907 års riksdag, att, i huvudsaklig överensstämmelse med vissa av chefen för jordbruksdepartementet till statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 21 december 1907 angivna grunder, en *hydrografisk undersökning av Sveriges färskvatten* skulle företagas under ledning av en särskild, för ändamålet bildad hydrografisk byrå. Därjämte anvisades på extra stat för år 1908 dels för ifrågavarande ändamål ett anslag under riksstatsens nionde huvudtitel, dels ock till utförande under meteorologiska centralanstaltens ledning och kontroll av vissa meteorologiska observationer för nämnda undersökning under åttonde huvudtiteln ett belopp av 10,800 kronor. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag beviljade sedermera riksdagen för sistnämnda ändamål på extra stat under åttonde huvudtiteln för år 1909 ett belopp av 12,300 kronor, för vart och ett av åren

1910—1913 ett belopp av 13,700 kronor samt för vart och ett av åren 1914—1917 ett belopp av 12,100 kronor.

I skrivelse den 8 november 1916 har nu vetenskapsakademien hemställt, att hos riksdagen måtte äskas ett anslag för år 1918 av 12,100 kronor till utförande under meteorologiska centralanstaltens ledning och kontroll av de meteorologiska observationer, som för hydrografiska byråns arbeten äro behöfliga. Vid skrivelsen har fogats en av anstaltens förståndare framlagd beräkning av kostnaderna för berörda undersökningar, vilken beräkning såsom slutsumma upptager nämnda belopp, 12,100 kronor.

Enär anslag till enahanda belopp fortfarande lärer vara för ändamålet behöfligt, torde framställning böra avlätas till riksdagen i enlighet med vetenskapsakademiens hemställan.

Såsom bidrag från Sverige till bekostande av den internationella kommissionens för vetenskaplig luftsegling *publikation av undersökningar rörande de högre luftlagren* har 1913 års riksdag för åren 1914—1916 beviljat ett anslag av 2,160 kronor, därav på extra stat för vart och ett av sistnämnda tre år anvisats ett belopp av 720 kronor, varjämte 1916 års riksdag för ändamålet beviljat på extra stat för år 1917 ett anslag av 720 kronor.

I skrivelse den 13 september 1916 har vetenskapsakademien anhållit, att för berörda ändamål måtte jämväl för år 1918 anvisas samma belopp, 720 kronor.

Då anslag för ändamålet synes böra fortfarande utgå, torde framställning få avlätas till riksdagen i enlighet med vetenskapsakademiens hemställan.

För meteorologiska centralanstaltens förseende med dagliga *meteorologiska telegram* under tjugu års tid *från Färöarna och Island* beviljade 1900 års riksdag ett extra anslag av 144,000 kronor. Av detta anslag anvisades på extra stat för vart och ett av åren 1901—1903 ett belopp av 7,200 kronor. Såsom framgår av den utredning i ämnet, som under punkten 158 i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 13 januari 1911 lämnades av dåvarande departementschefen, användes dessa belopp, tillhopa 21,600 kronor, för träffande av avtal med det store nordiske telegrafskab i Köpenhamn om femårigt abonnemang från den 14 februari 1907, mot en avgift av 6,000 francs för år räknat, å meteorologiska telegram från Färöarna och Island. För att detta abonnemang, då detsamma den 14 februari 1912 utginge, skulle kunna förnyas, gjorde Kungl. Maj:t hos 1911 års riksdag framställning om anvisande på extra

stat för år 1912 av 4,320 kronor av ovanberörda anslag, och blev denna framställning bifallen av riksdagen. Till enahanda ändamål anvisades av riksdagen på extra stat för år 1913 4,320 kronor, för år 1914 4,442 kronor, för år 1915 2,256 kronor och för år 1916 3,000 kronor. För år 1915 fanns, jämte det anvisade anslaget, att tillgå en å vissa föregående års anslag uppkommen besparing å 2,082 kronor, och för år 1916 bestämdes anslaget till det angivna beloppet, 3,000 kronor, med hänsyn till de besparingar å 1914 och 1915 årens anslag, som skulle uppkomma till följd därav, att några meteorologiska telegram från Färöarna och Island icke ingått till meteorologiska centralanstalten sedan början av augusti 1914. Då de befintliga besparingarna ansågos vara tillräckliga för bestridande av kostnaderna för meteorologiska centralanstaltens förseende med ifrågavarande telegram under år 1917, åskades hos 1916 års riksdag icke något nytt anslag för ändamålet.

Föreståndaren för meteorologiska centralanstalten har nu i framställning till vetenskapsakademien beträffande ifrågavarande anslagsbehov anfört följande:

Vad anginge det för år 1916 beviljade extra anslaget av 3,000 kronor till meteorologiska centralanstaltens förseende med dagliga meteorologiska telegram från Färöarna och Island hade därav år 1916, liksom år 1915, endast en ringa del behöft tagas i anspråk, enär, i följd av brittiska rikets regerings den 5 augusti 1914 ikraftträdde och fortfarande gällande förbud mot dessa telegrams befordran å brittiska telegraflinjer, det store nordiske telegrafskab i Köpenhamn mot en överenskommen avgift av 500 francs om året även år 1916 befordrat ifrågavarande meteorologiska uppgifter med vanlig post till meteorologiska centralanstalten, vilket förhållande säkerligen komme att fortfara, så länge världskriget varade. Enligt den nu gällande överenskommelsen med det store nordiske telegrafskab hade meteorologiska centralanstalten å ifrågavarande telegram erhållit abonnemang på fem år från den 14 februari 1912. Detta abonnemang utginge alltså den 14 februari 1917, men då av de anvisade medlen vid den tiden ännu återstode mer än två års anslag, syntes intet nytt anslag för år 1918 behöva begäras. Föreståndaren för meteorologiska centralanstalten ville därför hemställa om bemyndigande att med det store nordiske telegrafskab i Köpenhamn träffa avtal om förlängning av det ifrågavarande abonnemanget till den 14 februari 1919, så att de överenskomna meteorologiska telegrammen från Färöarna och Island hit befordrades med post till ett pris av högst 500 francs årligen, så länge befordringen på telegrafväg vore förhindrad, och till ett pris av högst 6,000 francs årligen, så snart sistnämnda befordringssätt åter komme till användning, samt att till bestridande av härför nödiga utgifter finge användas uppkomna besparingar å 1916 och föregående års anslag.

Statskontoret, som den 7 oktober 1916 avgivit infordrat underdånigt utlåtande i ämnet, har därvid anfört huvudsakligen följande:

Vid 1916 års ingång hade å ifrågavarande anslag förefunnits en besparing å 4,137 kronor 46 öre. I följd härav och då av skäl, som handlingarna i ärendet ut-

visade, denna besparing komme att under år 1916 ytterligare ökas, samt besparingen, på sätt framhölls i den till 1916 års riksdag avlätna statsverkspropositionen (åttonde huvudtiteln sid. 80), kunde för ett följande år för ändamålet tagas i anspråk, syntes något anslag för år 1918 ej vara erforderligt.

Med anledning av framställning från vetenskapsakademien har sedermera Kungl. Maj:t genom nådigt beslut den 20 oktober 1916 bemyndigat föreståndaren för meteorologiska centralanstalten att träffa ny överenskommelse med det store nordiske telegrafskab i Köpenhamn angående centralanstaltens förseende med meteorologiska uppgifter från Färöarna och Island, att gälla från den 14 februari 1917 tills vidare, intill dess överenskommelsen å endera sidan blivit ett halvt år i förväg uppsagd, samt på villkor, att anstalten för dessa erlade en årlig avgift av högst 500 francs, så länge de befordrades med post, och högst 6,000 francs, då de befordrades på telegrafisk väg. Föreståndaren har sedermera med skrivelse den 20 november 1916 överlämnat avskrift av en med det store nordiske telegrafskab träffad överenskommelse i förevarande ärende.

Då, såsom av föreståndarens för centralanstalten och statskontorets yttranden synes framgå, besparingarna å oförmålda anslag torde vara tillräckliga att täcka ifrågakvarande kostnader, även för år 1918, lärer något nytt anslag för ändamålet nu icke behöva äskas.

Till utgivande genom meteorologiska centralanstaltens försorg av »*Meteorologiska iakttagelser i Sverige*» jämte bihang anvisade riksdagen på extra stat för vart och ett av åren 1915—1917 ett reservationsanslag av 5,500 kronor.

I sin ovanberörda skrivelse den 13 september 1916 har vetenskapsakademien, med bifogande av en utav centralanstaltens föreståndare gjord framställning i ämnet, anhållit om beredande för ifrågakvarande ändamål av enahanda anslag för år 1918.

Denna framställning synes böra vinna bifall.

Ifrågakvarande anslag torde samtliga böra erhålla reservationsanslags natur med undantag allenast för det, som avser bidrag från Sverige till bekostande av den internationella kommissionens för vetenskaplig luftsegling publikation av undersökningar rörande de högre luftlagren. Detta anslag torde sålunda böra betecknas såsom »förlagsanslag, högst».

Sammanlagda beloppet av de å extra stat sålunda ifrågasatta anslagen utgör 60,420 kronor och understiger alltså det i statsverkspropositionen för ändamålet beräknade beloppet, 62,000 kronor.

I överensstämmelse med vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att — utan ändring av det till meteorologiska centralanstalten för närvarande utgående ordinarie anslaget, 27,200 kronor — på *extra stat* för år 1918 anvisa

a) till arvoden åt observatörerna vid rikets meteorologiska stationer samt för räknebiträden, anskaffande och underhåll av instrument, underhåll av meteorologiska centralanstaltens telegraf och materiell ävensom för andra behov vid anstalten ett reservationsanslag av 16,400 kronor,

b) till utvidgad väderlektjänst vid meteorologiska centralanstalten ett reservationsanslag av 25,000 kronor,

c) till upprätthållande av två meteorologiska stationer, den ena i Gällivare och den andra i Särna, ett reservationsanslag av 700 kronor,

d) till utförande under meteorologiska centralanstaltens ledning och kontroll av meteorologiska observationer för den hydrografiska undersökningen av Sveriges färskvatten ett reservationsanslag av 12,100 kronor,

e) såsom bidrag från Sverige för år 1918 till bekostande av den internationella kommissionens för vetenskaplig luftsegling publikation av undersökningar rörande de högre luftlagren ett förslagsanslag, högst 720 kronor, samt

f) till utgivande genom meteorologiska centralanstaltens försorg av »Meteorologiska iakttagelser i Sverige» jämte bihang ett reservationsanslag av 5,500 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder lämna bifall; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Em. G:son Bergman.
